

Земельна реформа в Україні та зарубіжних країнах :
анотований бібліографічний список

2021. – Вип. 1 (січень). – 24 с.

1. Актуальні проблеми сучасного управління в соціально-економічних, гуманітарних та технічних системах : зб. наук. пр. за матеріалами XVI Міжнар. наук.-практ. конф., 19 листоп. 2020 р. / ПрАТ "ВНЗ "Міжрегіон. Акад. упр. персоналом", Ін-т проблем ринку та екон.-екол. дослідж. НАН України ; [редкол.: О. Ф. Каракасіди та ін.]. — Одеса : Лерадрук, 2020. — 299 с. *Шифр зберігання в Бібліотеці : A809385 Зі змісту: Новели законодавства про планування використання землі (російською) / М. С. Кузнєцов. – С. 136-149.*

2. Андрейцев В. Наукова доктрина формування сучасної системи земельного законодавства і права за об'єктами земельних правовідносин: методологічні аспекти / Володимир Андрейцев // *Право України.* — 2020. — № 5. — С. 15-28. *Висвітлено особливості об'єктів земельних правовідносин як чинника упорядкування системи земельного законодавства та права, їх удосконалення відповідно до національних й інтеграційних вимог розвитку за сучасних умов і на перспективу.*

3. Береженна О. Податкове регулювання агропромислового комплексу в Україні [Електронний ресурс] / Ольга Береженна, Тетяна Кулаківська // *Підприємництво, госп-во і право.* — 2020. — № 4. — Електрон. дані. *Досліджено історію оподаткування виробників сільськогосподарської продукції та наслідки для економіки України. Встановлено, що, незважаючи на прогресивний розвиток суб'єктів господарювання, які займаються аграрною діяльністю, важливим питанням залишається податковий вплив на розвиток цього сектора. Для того, щоб покращити ефективність функціонування сільських господарств і*

забезпечити вихід агропромислового комплексу нашої країни з тривалої кризи, необхідно більш детально дослідити цю проблему. Наголошено, що сільське господарство є однією з головних галузей в економіці України, при цьому для національного господарства ця галузь є однією з основоположних для розвитку національної економіки.

Текст : <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/4/35.pdf>

4. Білоголовий Я. Визнання недійсним договору оренди земельної ділянки : тактика і стратегія, прогалини у законодавстві / Ян Білоголовий // Землевпоряд. вісн. — 2020. — № 7. — С. 39-41. Надано практичні поради для підготовки позову про визнання недійсним договору оренди землі та скасування державної реєстрації.

5. Бондар О. Публічне управління у сфері використання та охорони земель в Україні : актуальні проблеми правового та інституційного забезпечення / Олександр Бондар // Право України. — 2020. — № 5. — С. 43-62. Проаналізовано кореляцію понять "державне управління" і "публічне управління" у досліджуваній площині та зроблено висновок про доцільність віддавати перевагу останньому з огляду, по-перше, на спорідненість правовідносин державного та самоврядного управління у сфері використання й охорони земель, по-друге, необхідності відмови від "державоцентристських" підходів на користь конструктивного впровадження кращих європейських практик у царині публічного адміністрування.

6. Бондарчук Н. В. Правове регулювання оренди земельних відносин в країнах ЄС / Н.В. Бондарчук, А.О. Мусієнко // Юрид. наук. електрон. журн ./ Запоріз. нац. ун-т. — 2020. — № 7. — С. 210-212. Проаналізовано досвід правового регулювання орендних земельних відносин у країнах Європейського Союзу, а також визначено можливості застосування такого досвіду в Україні. Текст : http://www.lsej.org.ua/7_2020/55.pdf

7. Виноградівський О. «Підприємці» у державних кріслах [Електронний ресурс] / Олександр Виноградівський // Сіл. вісті. —

2020. – 22 груд. (№ 98). — Електрон. дані. *Подано інформацію про викриття корупційної схеми, організованої колишнім керівництвом Одеської обласної ради і директорами кількох державних підприємств, яка функціонувала на незаконному використанні земель, що належать державі. Операцію та супутні необхідні заходи проводила Служба безпеки України (СБУ) спільно зі слідчими ГУ ДФС в Одеській області під процесуальним керівництвом Одеської обласної прокуратури. Зазначено, що в основу схеми було закладено нецільове використання земельних ділянок Одеської державної дослідної станції Української академії аграрних наук. За результатами слідчих дій вилучено чорнову документацію, комп'ютерну техніку, статутні документи підприємств, у тому числі зареєстрованих і розташованих на території РФ.*

Текст:

<http://www.silskivisti.kiev.ua/19846/index.php?n=47590>

8. **Вівчаренко О. А. Правові стандарти та вимоги щодо охорони земель, передбачені законодавством України / О. А. Вівчаренко // Актуал. проблеми вдосконалення чин. законодавства України : зб. наук. ст. / ДВНЗ "Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника". — Івано-Франківськ, 2019. — Вип. 49. — С. 158-163. *Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп15267-49 Розкрито особливості правового регулювання стандартів та інших нормативних активів, вимог щодо охорони земель. Надано визначення стандартів якості природного середовища, програм та визначення стандартів щодо охорони довкілля (зокрема земель).***

9. **Впроваджено новий електронний сервіс від Держгеокадастру [Електронний ресурс] // Місц. самоврядування. — 2020. — № 12 (груд.). — Електрон. дані. *Йдеться про нову електронну послугу «Замовлення проведення державної експертизи землепорядної документації, яка підлягає державній експертизі», запроваджену Держгеокадастром із метою максимальної диджиталізації діяльності Держгеокадастру і покращання якості та доступності адміністративних послуг, запровадження нових та***

<https://i.factor.ua/ukr/journals/ms/2020/december/issue-12/article-112491.html>

10. **Всеукраїнська науково-практична конференція "Іноземні інвестиції: сучасні виклики та перспективи", 5 листоп. 2019 р., [м. Київ].** — Київ : Нац. ун-т харч. технологій, 2019. — 133 с. : іл., табл. —

Шифр зберігання в Бібліотеці : A808252 *Зі змісту: Інвестиції як інструмент забезпечення збалансованого лісогосподарського землекористування / С. М. Данькевич. – С. 107-111.*

11. **Гайдуцький П. І. Аграрна реформа Л. Д. Кучми в Україні : до 25-річчя початку аграрної реформи в Україні, здійсненої під час президенства Л. Д. Кучми / Павло Гайдуцький.** — Київ : ДКС Центр, 2020. — 543 с. - **Шифр зберігання в Бібліотеці : B363720** *Висвітлено передумови, ідеологічні засади, організаційні аспекти та практичні результати аграрної реформи в Україні, здійсненої за часів президентства (1994 - 2005 рр.) Л. Д. Кучми. Особливу увагу відведено основним складовим: земельній, господарській, фінансовій та соціальній реформам, а також формуванню аграрного ринку на селі. Висвітлено міжнародний досвід земельних реформ.*

12. **Гевко А. Проблеми малих та середніх агровиробників: чим допоможуть юристи [Електронний ресурс] / Андрій Гевко // Юрид. газ.** — 2021. — 14 січ. (№ 1). — Електрон. дані. *За словами автора статті, малий та середній агробізнес є основою будь-якого аграрного ринку в розвинених країнах. Такі господарства обробляють більше земель, створюють більше доданої вартості та робочих місць. Наведено головні проблеми фермерів і як можуть допомогти юристи: неоформлена земля, проблеми з договорами, доступ до фінансування, проблеми з правоохоронними та контролюючими органами, невідготовлені працівники тощо. Вказано, що основне завдання юристів — давати клієнтам поради, які будуть сприяти розвитку їхнього бізнесу, а не просто надавати юридичні консультації. Зазначено, що клієнти часто не розуміють, що існують проблеми, тому юристи мають говорити їм про ризики та про те, як їх уникнути.* Текст: <https://yur-gazeta.com/dumka->

13. **Гетьман А. Теоретико-методологічні засади формування національної доктрини земельного права** / Анатолій Гетьман, Ганна Анісімова // *Право України*. — 2020. — № 5. — С. 29-42. *Здійснено огляд і впорядкування теоретико-методологічних засад формування земельно-правової доктрини, окреслено перспективні напрями становлення та визначення особливостей її застосування за умов вдосконалення національної політики, зокрема для реформування земельних правовідносин і подальшої систематизації земельного законодавства в умовах євроінтеграції і сталого розвитку.*

14. **Гладій М. В. Кредитування в системі аграрних трансформацій України** / М. В. Гладій, Ю. Я. Лузан // *Економіка АПК*. — 2020. — № 8. — С. 31-44. *Обґрунтовано необхідність подальшої розбудови системи кредитування агровиробників в Україні, визначено доцільність створення аграрних кооперативних банків, розвитку земельно-іпотечного кредитування та інших інструментів фінансово-кредитного забезпечення з урахуванням кращого світового досвіду та специфіки функціонування аграрного сектору економіки.*

15. **Даугуль В. Знову про реформи у сфері земельних відносин** [Електронний ресурс] / Валерій Даугуль // *Місц. самоврядування*. — 2020. — № 12 (груд.). — Електрон. дані. *Йдеться про Указ Президента України Володимира Зеленського від 15. 10. 2020 № 449/2020 «Про деякі заходи щодо прискорення реформ у сфері земельних відносин». Указано, що ще до появи офіційного тексту Указу глава держави, виступаючи на Національному земельному форумі (15 жовтня 2020 року, с. Качанівка, Чернігівська обл.), заявив: «Ми повертаємо землі людям. З центру — на місця. Це логічно й справедливо. Важливо, що закон забороняє продаж земель комунальної власності. І це — гарантія, що наступні покоління українців*

залишатимуться господарями своєї землі». Як наголосив Президент, цей крок завершить реформу з децентралізації. З 26 жовтня, (після місцевих виборів, що відбулись 25 жовтня), усі новостворені громади отримають землі в комунальну власність та зможуть використовувати кошти від землекористування для свого розвитку. За словами В. Зеленського, загалом місцеве самоврядування отримає у власність понад 2 млн. га землі. Зауважено, що коли з'явився сам текст Указу, то все стало на свої місця. Адже Указ № 449/2020, попри широкий його розголос, не встановив жодного нового механізму правового регулювання (та й, власне, не міг, оскільки у Президента у цій галузі немає жодних повноважень) та не дав нових прав місцевому самоврядуванню на отримання земель державної власності. Висвітлено положення вищезазначеного Указу. Текст:

<https://i.factor.ua/ukr/journals/ms/2020/december/issue-12/article-112489.html>

16. **Даугуль В. Співпраця з контролюючими органами : як стягнути орендну плату за землю?** [Електронний ресурс] / Валерій Даугуль // Місц. самоврядування. – 2020. – № 12 (груд.). — Електрон. дані. Розглянуто питання щодо співпраці органів місцевого самоврядування (ОМС) із контролюючими органами в напрямку роботи зі стягнення сум боргу з орендарів, які не сплачують (повністю або частково) орендну плату за земельні ділянки комунальної власності. Текст:

<https://i.factor.ua/ukr/journals/ms/2020/december/issue-12/article-112488.html>

17. **Дорогань-Писаренко Л. О. Особливості аналізу ефективності впровадження технологічних інновацій в сільському господарстві** / Л. О. Дорогань-Писаренко, О. В. Єгорова, І. Г. Панченко // Наука та інновації. — 2020. — Т. 1, № 3. — С. 27-38. Запропоновано концепцію комплексного оцінювання доцільності впровадження окремих технологічних інновацій за інтегральним показником ефективності інновацій, яка враховує можливий вплив інновацій на технологічні, економічні, соціальні та екологічні характеристики різних галузей сільського господарства. Застосування

розробленої методики забезпечує можливість прийняття рішення щодо доцільності запровадження певної інновації.

18. Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті : національна візія та виклики глобалізації : зб. тез доп. XVII Міжнар. наук.-практ. конф. молод. Вчених, [14 - 15 трав. 2020 р.] / М-во освіти і науки України, Терноп. нац. екон. ун-т, Рада молодих вчених ; [редкол.: Т. А. Бінчаровська та ін.]. — Тернопіль, 2020. — 159 с. : іл., табл. ***Шифр зберігання в Бібліотеці: A809386** Зі змісту: Земельна реформа в Україні: ризики Land Grabbing і Національна стратегія розвитку / В. Мороз. — С. 28-30.*

19. Захарчук О. В. Інноваційно-інвестиційне забезпечення розвитку сільського господарства України / О. В. Захарчук Є. Ю. Іоніцой // Економіка АПК. — 2020. — № 9. — С. 53-59. *Досліджено основні існуючі тенденції інноваційно-інвестиційного забезпечення матеріально-технічної бази аграрних підприємств. Наголошено, що підвищення ефективності сільськогосподарських підприємств практично неможливо без залучення інновацій та інвестицій. Збільшення оснащеності сільського господарства основними виробничими засобами до економічно обґрунтованого рівня, удосконалення їх видового складу і структури дозволить оновлювати й модернізувати матеріально-технічну базу сільськогосподарських підприємств з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу. Вирішення важливих завдань щодо подальшої інтенсифікації виробництва сприятиме впровадженню в галузях рослинництва і тваринництва прогресивних технологій та техніки, а також підвищенню продуктивності праці. Розкрито й обґрунтовано важливість формування матеріально-технічної бази аграрних підприємств в теоретичному і практичному значенні.*

20. Згурська О. М. Стан інноваційно-інформаційного розвитку агропромислових підприємств / О. М. Згурська, Т. В. Сьомкіна // Економіка АПК. — 2020. — № 9. — С. 59-71. *Визначено пріоритетні*

стратегічні напрями інноваційної діяльності агропромислових підприємств на основі обґрунтування доцільності застосування провідних інформаційних технологій у процеси функціонування та розвитку агропромислових підприємств на довгострокову перспективу.

21. Ільченко Т. В. Роль маркетингових інструментів в інноваційному розвитку аграрних підприємств/ Т. В. Ільченко // Бізнес Інформ. – 2020. – № 9. – С.460-468. *Мета дослідження полягає в обґрунтуванні та розробленні пропозицій щодо підвищення ефективності інноваційного розвитку аграрних підприємств із застосуванням маркетингового інструментарію. Виявлено ключові чинники, які обумовлюють доцільність використання маркетингового інструментарію в інноваційному розвитку агропідприємств. Визначено основні переваги застосування інформаційно-комунікаційних технологій як важливого маркетингового інструменту в інноваційній діяльності аграрних підприємств. Досліджено глобальні тенденції розвитку процесу цифровізації в сільському господарстві. Розглянуто особливості цифрових каналів просування аграрної продукції, до яких віднесено контент-маркетинг (SEO, SERM, SMM, контент PR, E-mail маркетинг, ORM); digital-рекламу (контекстна, таргетована, медійна реклама); мультиканальне просування; вебаналітику. Визначено напрями активізації інноваційної діяльності аграрних підприємств із застосуванням маркетингових інструментів, які умовно систематизовано за восьми групами: оперативне реагування; оптимізація бюджетів; дистанційний режим і піклування про команду; допомога аграрному бізнесу за рахунок зростання корпоративної соціальної відповідальності та впровадження соціальних ініціатив; коригування маркетингової стратегії; трансформація комунікаційного міксу та портфеля інноваційних продуктів; посилення e-com, фокус на trade-marketing. Текст : https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-10_0-pages-460_468.pdf*

22. Каракаш І. Право концесійного землекористування : проблеми відродження і перспективи розвитку / Ілля Каракаш // Право України. — 2020. — № 5. — С. 128-142. *Встановлено, що, на відміну від класичного орендного землекористування, концесійне використання земельних ресурсів є особливим видом строкового володіння і користування земельними ділянками державної або комунальної власності, що здійснюється на підставі концесійного договору. Проте не всі суб'єкти – учасники концесійних відносин, що зазначені в Законі України "Про концесію", можуть бути у ролі концесіодавців земельних ділянок. Ними можуть бути лише представники власника землі в особі державних органів або органів місцевого самоврядування, які уповноважені надавати земельні ділянки державної або комунальної власності у користування, зокрема й передавати їх у концесію за рішеннями відповідних представницьких органів.*

23. Клочок В. Ринок землі місцевого значення : чи врятують ринок землі та земельна децентралізація місцеві бюджети? [Електронний ресурс] / Валерій Клочок // Дзеркало тижня. — 2020. — 9 груд. — Електрон. дані. *Повідомлено, що 16 листопада 2020 року уряд ухвалив постанову № 1113 «Деякі заходи щодо прискорення реформ у сфері земельних відносин», яка запускає (продовжує) механізм передачі земель сільськогосподарського призначення всім без винятку об'єднаним територіальним громадам (ОТГ) нашої держави. Подібний процес започаткував свого часу ще Володимир Гройсман. Упродовж 2018 – 2019 років на виконання відповідного розпорядження уряду від 31 січня 2018 року 788 ОТГ «отримали» від головних управлінь Держгеокадастру у комунальну власність 1, 7 млн га ділянок сільськогосподарського призначення державної власності. Такими є дані Держгеокадастру. Текст : <https://zn.ua/ukr/ariculture/rinok-zemli-mistsevoho-znachennja.html>*

24. Кобзіна Т. Особливості оформлення земельних ділянок з різним цільовим призначенням в межах однієї категорії земель / Тетяна Кобзіна // Землевпоряд. вісн. — 2020. — № 3. — С. 58-59. *Розглянуто, чи*

можливо відразу (без виготовлення проєкту землеустрою зі зміною цільового призначення) рішенням об'єднаної територіальної громади (ОТГ) надати новосформовані земельні ділянки громадянам у власність або оренду для ведення особистого селянського господарства.

25. Коломійцева Д. Генеза правового регулювання продажу земельних ділянок та прав на них на конкурентних засадах / Діана Коломійцева // Часопис Київ. ун-ту права. — 2020. — № 1. — С. 264-269. *Подано авторську періодизацію розвитку правового регулювання продажу земельних ділянок та прав на них на конкурентних засадах, які охоплюють різні часові періоди. Визначено шість основних періодів та окреслено особливості кожного етапу правового регулювання продажу земельних ділянок та прав на них на конкурентних засадах. Така періодизація дає змогу, по-перше, створити системну уяву про розвиток правового регулювання конкурентних засад набуття прав на земельні ділянки за земельним законодавством України; по-друге, оцінити правові ризики набуття прав на земельні ділянки, які були набуті у відповідний проміжок часу, що охоплюється відповідним етапом правового регулювання.*

26. Коломійцева Д. Купівля-продаж земельних ділянок державної, комунальної та приватної форм власності: особливості, які впливають на дійсність договору / Діана Коломійцева // Землевпоряд. вісн. — 2020. — № 3. — С. 48-51. *Розглянуто юридичні основи укладання договорів купівлі продажу земельних ділянок шляхом визначення базових правил укладання і аналізу напрацьованого в цій сфері судового досвіду визнання угод купівлі-продажу земельних ділянок недійсними для глибшого розуміння ситуації.*

27. Корейба Л. "Ринок землі мав бути відкритий на перших етапах земельної реформи" : [розмова з головою Спілки "Центру розвитку земел. правовідносин в Україні"] / Леонід Корейба ; вів бесіду Володимир Дехтяренко // Землевпоряд. вісн. — 2020. — № 8. — С. 20-23. *Обговорено*

земельну реформу в Україні, подальші перспективи Держгеокадастру та просторового розвитку територіальних громад.

28. Корецька Н. І. Оцінка рівня конкурентоспроможності фермерського господарства в регіонах України / Н. І. Корецька // Екон. форум. — 2020. — № 1. — С. 30-40. *Запропоновано методiku оцінювання рівня конкурентоспроможності фермерського господарства в регіонах України. Досліджено рівень конкурентоспроможності фермерського господарства в регіонах України в цілому та її складових (соціальної, економічної та матеріально-технічної), зокрема за розробленою методикою. Здійснено ранжування регіонів України за рівнем конкурентоспроможності фермерського господарства, узагальнено результати оцінювання. Текст :* <http://lutsk-ntu.com.ua/sites/default/files/sites/default/files/files12/ekonomichniy-forum-1-2020.pdf>

29. Краглевич В. Створення національної інфраструктури геопросторових даних [Електронний ресурс] / В'ячеслав Краглевич // Юрид. газета. – 2021. – 13 січ. (№ 1). — Електрон. дані. *За словами автора статті, прийняття Закону України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних» є дуже важливою складовою повноцінного запуску прозорої земельної реформи, оскільки він дає можливість об'єднати інформацію про різні геопросторові об'єкти (об'єкти інфраструктури, мережі комунікацій, земельні ділянки) в одному місці, систематизувати її, розмістити у відкритому доступі та отримувати якісну аналітику. Це має на меті підвищити інвестиційну привабливість України та її інтегрування в глобальну європейську інфраструктуру геопросторових даних, а також забезпечити розвиток ринку сучасної геоінформаційної продукції та геоінформаційних послуг відповідно до європейських стандартів. Водночас, з огляду на сьогоденну ситуацію з систематизацією геопросторових даних в Україні, безспірно, виникатимуть численні проблеми під час реалізації згаданого Закону, які необхідно буде оперативно та ефективно вирішувати. Саме для цього має бути розроблено і прийнято відповідні підзаконні*

нормативно-правові акти, зокрема порядок функціонування національної інфраструктури геопросторових даних. На теперішній час така підзаконна нормативно-правова база не прийнята і перебуває на стадії розробки та погодження.

Текст: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/zemelne-agrarne-pravo/stvorenniya-nacionalnoyi-infrastrukturi-geoprostorovih-danih.html>

30. Кулинич П. Земельне законодавство України періоду земельної реформи : основні тенденції розвитку / Павло Кулинич // Право України. — 2020. — № 5. — С. 63-75. *Встановлено, що у розвитку земельного законодавства України періоду земельної реформи простежуються такі основні його напрями, як деколективізація сільськогосподарського землекористування, приватизація земель, держкомземоцентризм, дерегуляція правового регулювання земельних відносин і децентралізація влади у сфері управління земельними ресурсами. Якщо перші два напрями були закладені у "стартовий план" правового забезпечення вітчизняної земельної реформи, то решта три спричинені певними відхиленнями від цивілізаційних стандартів правового регулювання земельних відносин.*

31. Купріянич І. Факторний аналіз загроз та ризиків екологічної безпеки сільськогосподарського землекористування / Ірина Купріянич // Екон. дискурс : міжнар. наук. журн. — 2020. — № 1. — С. 7-15. *Обґрунтовано підхід до визначення сутності екологобезпечного сільськогосподарського землекористування як процесу використання земель в сільському господарстві, за якого забезпечується запобігання небезпеки для здоров'я людини, запобігання погіршенню екологічного стану агроєкосистем та деградації земельних ресурсів, а також їх стійкість до екологічних загроз та ризиків. Відповідно до трактування сутнісно-змістовного поняття екологобезпечного сільськогосподарського землекористування в основу нового концептуального підходу його формування запропоновано покласти рівень асиміляційного потенціалу окремих видів угідь (рілля, багаторічні*

насадження, пасовища тощо), що на противагу існуючій концепції екологічного нормування дозволяє нормувати обсяги впливу з урахуванням властивостей та призначення конкретної агроєкосистеми на основі обмежень та обтяжень у землекористуванні. Текст :

<http://ed.pdatu.edu.ua/article/view/202520>

32. **Куранда Л. Аналіз ефективності використання земельних ресурсів України** / Л. Куранда // Актуал. проблеми держ. упр. : зб. наук. пр. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Одес. регіон. ін-т держ. упр. – Одеса, 2019. – Вип. 2 (78). – С. 58-61. **Шифр зберігання в Бібліотеці : Бп15787-2(78)** Розглянуто питання, пов'язані з необхідністю покращання використання земельних ресурсів України. Наведено структуру земельних ресурсів та динаміку зміни у них. Проаналізовано проблеми у сфері управління земельними ресурсами. Розглянуто зарубіжний досвід використання земельних ресурсів. Надано пропозиції щодо вдосконалення використання земельних ресурсів. Текст:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2019_2_12

33. **Лупенко Ю. Сучасні тенденції зайнятості сільського населення** / Юрій Лупенко // Економіка АПК. — 2020. — № 8. — С. 5. *Йдеться про дослідження соціального розвитку села, особливо в контексті очікуваного нового етапу земельної реформи.*

34. **Малий І. Й. Управління земельними ресурсами України: минуле та майбутнє** / І. Й. Малий, К. В. Загребельна // Економіка та держава. — 2020. — № 3. — С. 28-33. *Розкрито правила та державні обмеження з укладання майнових договорів з оренди, концесії та купівлі–продажу. Обґрунтовано економічні та інституційні обмеження реалізації прав власності на землі сільськогосподарського призначення та запропоновано методологічні підходи до управління земельними ресурсами з огляду на глобальні виклики та загострення боротьби за обмежені ресурси на планеті Земля.*

35. **Мартин А. Земельні очікування – 2021 рік** [Електронний ресурс] / Андрій Мартин // Дзеркало тижня. – 2021. – 11 січ. — Електрон. дані. *Йдеться про те, чи можна вважати запуск у 2021 році повномасштабного ринку сільськогосподарських земель завершенням земельної реформи. Зазначено, що обіг земель сільськогосподарського призначення – це, безперечно, важливий складник фундаментальних земельних перетворень, але далеко не єдиний. Зауважено, що кожний новий інвестиційний проєкт у промисловості, будівництві, видобутку корисних копалин і багатьох інших сферах починається саме із одержання земельних ділянок або зміни їх призначення. Але забюрократизовані процедури набуття прав на землю та колізійне земельне законодавство створюють широкі можливості для корупції, а новини про чергового посадовця, якого затримали за отримання хабаря при виділенні земельних ділянок, для України вже давно стали звичним явищем.* Текст: <https://zn.ua/ukr/macrolevel/zemelni-ochikuvannja-2021-rik.html>

36. **Матвєєв П. М. Закордонний досвід державного регулювання у сфері підвищення продуктивності використання ресурсного потенціалу аграрного сектору** / Павло Миколайович Матвєєв // Укр. журн. приклад. економіки. — 2019. — Т. 4, № 3. — С. 367-375. *Обґрунтовано необхідність посилення державного регулювання ресурсного потенціалу аграрного сектору через такі важелі: антимонопольна політика, збереження та відтворення ресурсного потенціалу, кредитно-фінансовий механізм, система оподаткування, регулювання зовнішньоекономічної діяльності.* Текст : http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2020/05/ujae_2019_r03_a40.pdf

37. **Матеріали Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених "Українське суспільство в умовах транзиції: сучасні виклики та напрями розвитку", 16 трав. 2020 р., [м. Одеса / відп. ред. М. Р. Аракелян]** ; уклад.: Ю. Д. Батан, Р.-С. І. Пигель, К. Б. Димов]. — Одеса : Гельветика, 2019. — 919 с. - *Шифр зберігання в Бібліотеці: А808246 Зі*

змісту: *Правові аспекти альтернативного врегулювання земельних спорів / А. В. Басалькевич, О. О. Іванова. – С. 625-627; Предметна юрисдикція судів у земельних спорах / К. В. Білоус, А. О. Тимина. – С. 627-629; Актуальні проблеми надання земельній ділянці кадастрового номера: теорія та практика / Т. П. Бойміструк. – С. 629-632; Земельна реформа та її наслідки : історико-правовий аналіз / Х. В. Бугор, В. Р. Дерко. – С. 637-640; Проблеми спадкування права власності на землю іноземними особами / Д. Б. Войцехівська. – С. 640-642; Правове регулювання плати за землю в Україні / Ю. М. Гембарівська, Т. В. Главацька. – С. 642-645; Особливості права власності на землю іноземних держав / А. С. Городецька. – С. 645-648; Правовий статус земель історико-культурного призначення / М. В. Дорошенко. – С. 652-657; Відкриття ринку землі: переваги та недоліки / А. М. Кузнецова. – С. 661-664; Щодо набуття права власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення іноземцями / Я. Р. Сунько. – С. 671-675; Проблеми державного регулювання ринку землі в Україні / В. С. Язаджи. – С. 675-678.*

38. Матеріали науково-практичної конференції "Проблеми розвитку науки в контексті трансформацій суспільства", (30 – 31 серп. 2019 р.), [м. Полтава]. — Херсон : Молодий вчений, 2019. — 99 с.
Шифр зберігання в Бібліотеці: А808259 *Зі змісту: Державне регулювання земельних відносин як структурний елемент розвитку ринку землі / О. С. Постулін. – С. 39-42.*

39. Мелех Л. В. Юридична відповідальність за правопорушення у сфері земельних відносин / Л. В. Мелех // Юрид. наук. електрон. журн. / Запоріз. нац. ун-т. – 2020. – № 7. – С.259-262. *Розглянуто окремі питання відповідальності за порушення у сфері земельних правовідносин. Проаналізовано сучасний стан земельної деліктності в Україні. Зазначено, що є маса земельних правопорушень та постійне зростання їх кількості, а це наштовхує на висновок про низьку ефективність наявної правової регламентації охоронюваних правовідносин у галузі використання і охорони*

земель. Одним із найважливіших засобів захисту земельних правовідносин є контроль із боку відповідних державних органів за дотриманням норм законодавства в цій сфері, виявлення порушень і притягнення правопорушників до юридичної відповідальності. Висвітлено особливості адміністративної, дисциплінарної та кримінальної відповідальності у сфері земельних правовідносин. Текст : http://www.lsej.org.ua/8_2020/66.pdf

40. **Милованов Т. Статський советник** / Тимофей Милованов ; беседу вела Марина Шашкова // Фокус. – 2020. – № 40 (18 дек.). — С. 16-19. *Наведено матеріали інтерв'ю з позаштатним радником керівника Офісу Президента України (ОПУ), колишнім міністром економічного розвитку, торгівлі та сільського господарства України Тимофієм Миловановим. Окрему увагу чиновник приділив питанням, пов'язаним із ринком сільськогосподарської землі, який буде запущено з наступного року. Він, зокрема, відповів на запитання про попит на придбання сільськогосподарських земель, конституційність їх продажу, а також, чи є вірогідність, що Конституційний Суд України (КСУ) накладе вето на продаж землі.* Текст: <https://focus.ua/politics/469630-statskiy-sovetnik>

41. **Міжнародна науково-практична конференція "Інтеграція юридичної науки і практики в сучасних умовах", 23 – 24 верес. 2019 р., м. Запоріжжя.** — Запоріжжя : Класич. приват. ун-т, 2019. — 120 с. — **Шифр зберігання в Бібліотеці : А808248** *Зі змісту : До питання законодавчого закріплення обов'язкової медіації в контексті альтернативного вирішення земельних спорів / М. П. Кучерова. – С. 52-55; Щодо створення земельних ділянок на територіях, зайнятих територіальним морем України / Д. І. Найда. – С. 55-57*

42. **Мірошниченко А. Земельна ділянка як об'єкт права: абстракція чи реальність?** / Анатолій Мірошниченко // Право України. — 2020. — № 5. — С. 91-105. *Встановлено, що помилки, похибки і неточності як в описі меж у кадастрі, так і при перенесенні в натуру запроєктованих ділянок є невідворотними. За сучасних умов реєстр прав, який ґрунтується*

на описі земельної ділянки, що міститься у кадастрі, є інструментом так званого "книжного володіння". Особа, вказана у реєстрі, завжди є "книжним власником", але зовсім необов'язково є власником (носієм іншого вказаного у реєстрі права). Із цієї загальної тези випливає, що межі земельної ділянки в реєстрі ("на папері") також необов'язково є правильними. Так само не завжди правильними є ті межі, які відображені "в натурі" (на місцевості), не кажучи вже про те, що фактичне становище досить часто не дає змоги точно визначити, де саме проходить межа.

43. Назарова К. О. Розвиток агробізнесу в Україні : аналіз, оцінка та аудит / К. О. Назарова, В. Ю. Гордополов // Бізнес Інформ. – 2020. – № 9. – С. 136-146. Досліджено тенденції розвитку аграрного ринку України. Визначено місце оцінки, аналізу та аудиту агробізнесу, зокрема великих агрохолдингів, у забезпеченні довіри користувачів інформації до їх діяльності. Доведено значущість аграрного сектора для національної економіки через розгляд його частки та її динаміки в генерації ВВП. Проаналізовано та оцінено середньо-галузеві показники ефективності діяльності агробізнесу в Україні у 2017 - 2019 рр. Установлено значущість негативного впливу карантинних обмежень, що спричинені пандемією COVID-19, на агроринок України. Розглянуто інші фактори, що стримують розвиток агроринку в Україні протягом 2015 - 2020 рр. Досліджено баланс ключових показників на ринку між значеннями національного виробництва, внутрішнього споживання, експорту та імпорту аграрної продукції та доведено експортну спрямованість розвитку українського агроринку. Наголошено на відсутності дефіциту агропродукції на національному ринку. Вміщено перелік найбільших аграріїв України за обсягами річних доходів, розміром земельного банку та активністю працевлаштування населення. Визначено високий рівень інвестиційної привабливості агроринку України, доведено необхідність проведення аудиту агробізнесу для забезпечення високого рівня довіри іноземних інвесторів до суб'єктів аграрного ринку. Зроблено висновки про ефективність діяльності та спрогнозовано її на

майбутнє. Текст : https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-9_0-pages-136_146.pdf

44. **Новаковський Л. Реалізація права власності на землю /** Леонід Новаковський // Землевпоряд. вісн. — 2020. — № 3. — С. 2-4. *Здійснено стислий огляд історії формування земельних відносин в Україні. Вказано на необхідність модернізації моніторингу земель.*

45. **Нормативна грошова оцінка земель: на шляху до уніфікації та оновлення методики /** Андрій Мартин, Антон Кошель, Юрій Палеха, Юрій Манцевич, Юрій Дехтяренко, Анатолій Колосюк // Землевпоряд. вісн. — 2020. — № 8. — С. 24-31. *Обґрунтовано напрями оновлення методичних засад нормативного грошового оцінювання земельних ділянок в Україні. Запропоновано нову уніфіковану методику такого оцінювання земельних ділянок усіх категорій та форм власності в межах території громад незалежно від їх розташування з а принципом організаційної єдності процесу оцінювання, а також створення передумов для повномасштабної реалізації органами місцевого самоврядування повноважень із затвердження технічної документації із нормативного грошового оцінювання земель в межах території відповідних громад.*

46. **Носік В. Земельне право і законодавство України : системна криза чи зміна парадигми в умовах реалізації Цілей Сталого Розвитку в Україні до 2030 року? /** Володимир Носік // Право України. — 2020. — № 5. — С. 76-90. *Зазначено, що з причин об'єктивного і суб'єктивного характеру назріла потреба у перегляді усталених у теорії земельного права ідей, поглядів, концепцій на юридичну природу сучасного земельного права і законодавства та поступового переходу до нової парадигми правового регулювання земельних і поєднаних із ними інших суспільних відносин з огляду на взяті Україною зобов'язання з реалізації ЦСР до 2030 р. Встановлено, що в сучасній доктрині земельного права України залишаються не дослідженими теоретичні та практичні питання правового забезпечення реалізації таких ЦСР, як подолання бідності, запобігання голоду,*

забезпечення екосистемного підходу у використанні земель та інших природних ресурсів у сільському, лісовому і водному господарстві.

47. Обговорюють спрощення у сфері земельних відносин та землеустрою [Електронний ресурс] / Інформ. упр. Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2021. – 12 січ. (№ 3). – Електрон. дані. *Йдеться про громадське обговорення у Комітеті Верховної Ради України (ВР України) з питань енергетики та житлово-комунальних послуг законопроекту про внесення змін до Земельного кодексу України та інших законодавчих актів (щодо спрощення земельних відносин, запровадження механізму "єдиного вікна" з метою узгодження проектної документації на будівництво, реконструкцію та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника). Зокрема, законопроектом пропонується передбачити можливість розробки проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок із земель державної та комунальної власності у користування для розміщення та експлуатації лінійних об'єктів енергетичної інфраструктури без отримання у органів виконавчої влади або місцевого самоврядування дозволу на його розробку, а також запровадити відповідальність посадових осіб за несвоєчасне узгодження або неузгодження проектної документації.* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/340556>

48. Особливості оподаткування та соціального страхування фермерських господарств / В. Скупейко, В. Хомка, О. Вознюк, А. Грицайко // Аграр. економіка. — 2020. — Т. 13, № 1/2. — С. 14-22. *Розглянуто системи оподаткування для фізичних осіб підприємців і для фермерських господарств – юридичних осіб, що мають свої плюси, мінуси та обмеження. Наголошено, що у кожному конкретному разі потрібно проводити орієнтовні розрахунки й порівнювати отримані результати між собою.*

49. Павленко О. П. Динамічний розвиток українського аграрного страхового ринку / О. П. Павленко // Інтелект ХХІ. – 2020. – № 3. – С. 69-73. *Розглянуто проблеми та перспективи розвитку страхового*

ринку України та визначено першочергову роль державної підтримки під час фінансового забезпечення агровиробничого ринку на підставі досвіду зарубіжних країн. Розглянуто перспективи агрострахування малого підприємства в аграрній сфері, зокрема фермерських господарств, а також визначено ступінь захисту ризиків сільськогосподарського виробництва під час кредитування. Під час дослідження використано матеріали авторів наукових публікацій, досліджень провідних вітчизняних та зарубіжних учених, статистичну інформацію Державного комітету статистики України, офіційні дані сайтів інформаційних Інтернет-порталів з агрострахування. Текст :

http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2020/2020_3/16.pdf

50. Патика Н. І. Стан і шляхи забезпечення зайнятості сільського населення в Україні / Н. І. Патика, О. В. Нартюк // Економіка АПК. — 2020. — № 9. — С. 42-52. Проаналізовано стан, виокремлено базові чинники впливу та визначено основні шляхи забезпечення зайнятості сільського населення в Україні.

51. Петренко Н. О. Пріоритетні напрями реалізації державної політики у сфері соціально-економічного розвитку сільських територій / Н. О. Петренко, О. В. Кіфоренко // Право та держ. упр. — 2020. — № 1, т. 2. — С. 152-159. Визначено пріоритетні напрями реалізації державної політики у сфері соціально-економічного розвитку сільських територій. У процесі дослідження з'ясовано, що, зважаючи на проведення в Україні реформ у сфері державотворчих процесів на основі децентралізації, запровадження оновлених принципів управлінської системи в діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування, наразі є гостра потреба в розробці теоретичних положень щодо реалізації практичних кроків у напрямі територіального розвитку, зокрема на селі. Зазначено, що основою розвитку сільських територій є стабільне зростання соціально-економічного складника, зокрема: покращання умов ведення господарської діяльності, підвищення якості життя та добробуту громадян, покращання

рівня екологічного складника тощо. Встановлено, що побудова ефективної державної політики спрямована на розвиток сільських територій і, зважаючи на розпочату децентралізацію, потребує виконання низки завдань: формування стандартів та політик співпраці різних рівнів влади; законодавчого визначення обсягу відповідальності різних рівнів влади; підготовки спеціалістів відповідної кваліфікації для ефективного управління громадами тощо. Зазначено, що головним драйвером економічного зростання сільських територій є розвиток підприємництва як головної рушійної сили інновацій. Разом із тим, сталий соціально-економічний розвиток територіальних громад та зростання добробуту населення безпосередньо залежить від вирішення питання належного рівня безпеки громадян. Текст: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2020/tom_2/24.pdf

52. **Полтавець А. Управління ризиками професійної діяльності землевпорядників через саморегулювання** / Анатолій Полтавець // Землевпоряд. вісн. — 2020. — № 3. — С. 4-6. Звернено увагу на те, що наскільки ефективно використовуватиметься земля, залежить і від професіоналізму землевпорядників. Зазначено, що швидкі зміни і прозора робота Держкадастру – це дуже добре, але часом встигати за новаціями непросто, отже слід працювати на випередження.

53. **Саблук П. Т. Розвиток аграрного сектору України: фінансовий аспект** / П. Т. Саблук, І. П. Хомин // Економіка АПК. — 2020. — № 8. — С. 45-51. Обґрунтовано концепцію переорієнтації безповоротних бюджетних асигнувань на поворотне, проте пільгове кредитування товаровиробників аграрного сектору України.

54. **Саковська О. М. Концептуальні засади розвитку кооперації у сфері сільського господарства: проблематика та шляхи вирішення** / О. М. Саковська // Інвестиції: практика та досвід. — 2020. — № 21/22. — С. 54-60. Досліджено питання формування концептуальних основ розвитку кооперації у сфері сільського господарства, зокрема заходів, що вживаються на державному рівні задля розвитку кооперативів. Вказано, що

сільськогосподарська кооперація є комплексною системою, діяльність якої спрямована на розвиток сільського господарства і сталий розвиток сільських територій. З'ясовано, що на сучасному етапі розвитку кооперація характеризується нестабільністю та невизначеністю. Встановлено, що одним із ключових факторів, які гальмують розвиток сільськогосподарської кооперації, є недосконалість чинного законодавства, яким регулюється діяльність сільськогосподарських кооперативів. Зазначено, що розвиток та підтримка кооперативного руху на селі дасть змогу вирішити комплекс соціально-економічних завдань, пов'язаних із підвищенням рівня життя сільського населення, зниженням рівня бідності на селі, розбудовою інфраструктури, розвитком аграрного сектору, і, як наслідок, покращання економіки як на рівні регіону, так і країни.

55. **Самсонова Я. О. Деякі особливості правового статусу фермерських господарств як суб'єктів аграрних правовідносин / Я. О. Самсонова, А. О. Кушніренко // Юрид. наук. електрон. журн. / Запорізь. нац. ун-т. – 2020. – № 7. – С. 235-237.** Розглянуто сучасні аспекти правового статусу фермерського господарства як суб'єкта аграрних правовідносин в Україні. Наголошено на тому, що на практиці фермерські господарства у своїй діяльності стикаються з багатьма проблемами, які потребують вирішення на законодавчому рівні. Висвітлено питання створення фермерського господарства, а також деякі аспекти, пов'язані з набуттям права власності чи користування земельною ділянкою для ведення господарства. Визначено етапи отримання земельної ділянки для ведення фермерського господарства. Досліджено нормативно-правову регламентацію діяльності фермерських господарств, вказано недоліки законодавчих положень та запропоновано можливі варіанти вирішення наявних проблем через внесення відповідних змін у Закон України «Про фермерське господарство», через запровадження дієвих механізмів та процедур реалізації законодавчих положень у практичній діяльності, що

справді змогли б забезпечити належне функціонування таких важливих для України як сучасної аграрної держави суб'єктів аграрних правовідносин.

56. Сидор В. Амбівалентність концепцій права власності на землю: фактичне право, юридична абстракція чи відповідальність? / Вікторія Сидор // Право України. — 2020. — № 5. — С. 106-115.
Проаналізовано емпіричний підхід країн загального права у розумінні права власності на землю. Охарактеризовано властиву країнам континентального права абстрактну концепцію сприйняття власності на землю як юридично визнаного і закріпленого факту.

57. Сторонянська І. З. Методичні підходи до віокремлення та ідентифікації сільських територій (у контексті імплементації європейського досвіду) / І. З. Сторонянська, І. Р. Залуцький // Економіка України. — 2020. — № 11. — С. 41-59.
Наголошено на відсутності у законодавстві України юридичних норм щодо методологічно-правових критеріїв ідентифікації сільських територій на окремих ієрархічних рівнях адміністративно-територіального розвитку України, конкретних, визначених даних, передбачуваності та ефективності державної політики розвитку сільського господарства. Беручи до уваги існуючі суттєві перешкоди на шляху методологічного впровадження європейських інструментів ідентифікації сільських територій, обґрунтовано та апробовано класифікацію територій адміністративних районів України як малі регіони рівня NUTS-3 та аналогів місцевих адміністративних одиниць згідно з наявною статистикою, з розрізненням переважно міських, проміжних та переважно сільських районів, зокрема останніх, за проєвропейськими критеріями.

Текст :

http://economyukr.org.ua/?page_id=774&aid=429

58. Теремецький В. І. Публічне управління у сфері використання та охорони земельних ресурсів: зарубіжний досвід та українські реалії / В. І. Теремецький, Г. 16 П. Шуст // Право і Безпека. —

2020. — № 2. — С. 69-75. *Розглянуто досвід управління зарубіжних країн у сфері земельних відносин.*

59. **Харченко І. І бенефіціарами, і власниками землі мають бути тільки українці** / Ігор Харченко ; бесіду вів Володимир Галаур // Уряд. кур'єр. — 2020. — 23 груд. (№ 250). — С. 2. *Подано матеріали бесіди з провідним правником юридичної компанії FAS-UST адвокатом Ігорем Харченком про проблеми запровадження ринку землі в Україні. Експерт окреслив основні положення ухваленого Верховною Радою України (ВР України) Закону "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення", зокрема, роз'яснив способи набуття права власності на сільськогосподарські землі у разі скасування мораторію та процедуру відчуження землі. Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/rinok-zemli-za-piv-roku-do-vidkrittya/>*

60. **Шульга М. Право спільної часткової власності на земельну ділянку в земельно-правовій доктрині України** / Михайло Шульга // Право України. — 2020. — № 5. — С. 116-127. *Встановлено, що набуття права власності на земельну ділянку конкретним суб'єктом, тобто трансформація об'єктивного права в суб'єктивне, здійснюється за наявності закріплених у законі підстав, а саме – відповідних юридичних фактів. Право спільної часткової власності на земельну ділянку порівняно з правом такої власності на інші майнові об'єкти характеризується певною специфікою, зумовленою особливістю об'єктно-суб'єктного складу. Презюмовано, що правова регламентація відносин права спільної власності на земельну ділянку, зокрема спільної часткової власності на цей об'єкт природи цивільним і земельним законодавством України, зумовлює необхідність визначати співвідношення між відповідними нормами названого законодавства.*

**Підготовлено Відділом інформаційного забезпечення органів влади
Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого
Відповідальний за випуск Н. Я. Зайченко**

16 січня 2021 р.